

GİRİŞ

- **İletişim** doğrudan dilin veya sözün kullanımıyla olabildiği gibi çiçekler, semboller, bedne hareketleri, renkler, sertçe kapı çarpma, kornaya basma gibi söz kullanımı olmaksızın da gerçekleştirilebilir.
- **Sözsüz iletişim** denilen ve dilin/sözün kullanılmaksızın beden, renkler ve semboller gibi dilin dışında kurulan ilişki insanları sağlıklı bir iletişime yöneltebileceği gibi iletişimin tıkanması veya çatışmaya sürüklenmesine de yol açabilir.
- **Televizyon izlemek**, radyo dinlemek, gazete okumak, facebook'a metin veya video yüklemek, twitter'da ünlüleri takip etmek, e-posta yazmak ve okumak, çevremizdeki insanlarla konuşmak olarak gerçekleştirilen iletişim etkinlikleridir.
- **Bunun birlikte insanlar** her zaman iletişim etkinliğinde gönüllü ve iradi olarak yer almazlar; bazı durumlarda da istemedikleri halde iletişime maruz kalırlar. **ÖRNEĞİN**; Sokaktan geçen bir satıcının sesi, seçim öncesi propaganda amaçlı dolaşan araçlardan yapılan konuşmalar, toplu taşıma veya kamusal alanlarda ses düzeyini ayarlayamayan insanların sohbetine kulak misafiri olma, üst katta müziğin sesini fazla açan komşumuzla sevsek de sevmesek de aynı müzikleri dinleme bu durumların sadece bir kağıdır.
- **İletişim hayli karmaşık, dinamik, kültürel/toplumsal** ama aynı zamanda da küresel boyutları olan olgular ve olaylar bütünüdür.
 - **Eş deyişle, İLETİŞİM** hem bir olgu hem de insanların edimleri veya etkinlikleridir.

İLETİŞİM OLGUSUNU TANIMLAMAK

- **Fransızca ve İngilizce** dillerinde yazılışları aynı söylenişleri farklı olan "**communication**" kavramı, Latince'deki "**communicatio**" sözcüğüne dayanır.
 - **Communication** kavramı ise yine Latince'deki "**communis**" kavramına uzanır.
 - **Communis**, "*benzeşenlerin oluşturduğu ortaklık ya da topluluk*" anlamına gelmektedir.
- **Kavram**, ticaretin gelişmeye başladığı On dördüncü(14.) yüzyılda "**ticaret ve ilişkiler**" anlamında kullanılarak hayli farklı bir anlam kazanır.
- **Daha sonraki yüzyıllarda** ulaşım ve haberleşmedeki gelişmelere de paralel olarak "*birçok kişiye ya da nesneye ait olan ve ortaklaşa yapılan*" anlamından hareketle, özünde yalın bir ileti alışverişinden çok *toplumsal nitelikli bir etkileşimi, değiş tokuşu ve paylaşımını* anlatılır.
- **İletişim** bir taraftan pekçok disiplin içerisinde çalışma yapılan bir alan diğer taraftan da iletişim çalışmaları içerisinde iki farklı **liberal ve eleştirisil/marksist paradigma** içerisinde kavramsallaştırılmaktadır.
- **Liberal paradigma temelli tanımlama** çabaları **iletişimi** bir süreç olarak ele alırken;
- **Eleştirisel paradigma** eksenli çalışmalarda anlam üretim uğraşı olarak irdelendiği görülür.
- **Liberal paradigma** eksenli çalışmalar *iletişimi iletilerin aktarımı* olarak görür.
 - **Etkililik ve doğruluk** eksenli araştırma yapılır.
 - **İletişimi**, bir kişinin davranışını ya da zihinsel durumunu etkileme süreci olarak görür.
 - **Eğer** etki niyet edilenden farklı veya daha az biçimde gerçekleşmişse bu yönelim iletişimi başarısızlığa uğradığını kabul eder.
 - **İletişim sürecinde** başarısızlığın nedenlerini bulma yönelimindedir.
 - **Bu** yaklaşıma daha çok "**süreç okulu**" olarak ifade edilir.
- **İLETİŞİM TANIMLARI**
 - **İletişim** bilginin fikirlerin, duyguların, becerilerin vb. Nin simgeler kullanarak iletilmesidir.
 - **İletişim** mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşimdir.
 - **İletişim** katılanların bilgi yaratıp, karşılıklı bir anlamaya ulaşmak amacıyla bu bilgiyi birbirleriyle paylaştıkları bir süreçtir.
- **Belli bir coğrafyada** ve belirli bir zaman diliminde bir grup, topluluk veya toplumda insanlar arasında duygu, düşünce, bilgi, deneyimlerin aktarım ve paylaşılma sürecine **iletişim** denir

İletişimi Süreç Olarak Tanımlamak

- **Süreç** bir olayın sürekli olarak ve birbirini izleyen değişimlerle gelişmesi, başka bir olaya dönüşmesi durumu olarak tanımlanır.
- **İletişim de** süreç özelliği gösteren bir edimdir; **çünkü** iletişim etkinlikleri tek yönlü, düz/doğrusal, tek boyutlu ve statik(durgun) bir yapıya sahip değildir.
- **İletişim** bireyin gerçek biyolojik gelişimine gerekse de sosyo-kültürel çevresiyle etkileşimine bağlı olarak devingenlik gösteren ve bireyi de dönüştüren bir olgudur.
- **İletişimin süreç özelliği** *iki boyutlu* olarak karşımıza çıkar:
 - **1-Bireysel Boyut:** Bireyler olarak her bir insan varlığının iletişim gereksinimi değişken ve sınırsızdır.
 - **İnsanlar** hem bizatihi kendileri başka insanlardan etkilenerek değişim dönüşürler; hem de süreçte başka insanlarda da değişim gerçekleşebilir.
 - **Süreç kavramına** ilişkin olarak vurgulanması gereken özellikler *etken, dinamik ve sürekliliği* olan bir yapıyı tanımlamasıdır.
- **2-Toplumsal ve Kültürel Boyut:** Toplumsal değer ve yargıların o toplumun üyeleri arasında paylaşılması için iletişime gereksinim vardır.

İletişim Sürecinin Temel Öğeleri

- **Tüm iletişim etkinlikleri** bir süreçtir ve en basit düzeyde bile üç(3) temel öğeye dayanır: **Kaynak, ileti ve hedef veya hedef-kitle.**
- **İletişim sürecinin** üç öğesini de geri-bildirim, kanal, araç, kodlama-kodaçma, gürültü öğeleriyle olarak genişletmek mümkündür.

Kaynak

- **Kaynak** iletişimi başlatan taraftır.
- **Bireylerarası iletişim** söz konusu olduğunda kaynak bir insandır; **kitle iletişiminde** ise medya kuruluşları aldığımız çok çeşitli iletilerin kaynağıdır.
 - **Bir** TV kanalı veya radio istasyonu kaynak olabilir.
 - **Kimi durumlarda ise kaynak** bir siyasi parti, sivil toplum kuruluşu veya uluslararası örgütlü bir topluluk da olabilir.
- **İletişim Sözlüğü'nde kaynak şöyle tanımlanır:** "*Bir iletişim etkinliğinde kaynağı konuşan, yazan ya da bir hareket yapan bir birey ya da reklam politikası formüle eden bir grup(öbek) ya da bir sorunu çözen bir bilgisayar olabilir.*"
- **Farklı bir anlatımla kaynak** algılama, seçme, düşünme, yorumlama süreçlerinde ürettiği anlamlı iletileri simgeler aracılığı ile gönderen kişi ya da kişilerdir.
 - **Bir şiirin** yazarı olan şair, bir romanı kaleme alan yazar, bir sinema filmini çeken yönetmen, ders yapmakta olan bir öğretmen, torununa anılarını anlatan dede birer **kaynak** konumundadır.
- **Bireylerarası iletişiminde** kaynak ile hedef/alıcı aynı mekanı paylaşırlar ve yüz yüze iletişim kurarlar.
- **Kitle iletişiminde ise** kaynak profesyonel olarak görgütlenmiş uzman bir topluluktur ve hedef kitle uzak ve farklı mekanlardadır.

İleti/Mesaj

- **İletişim sürecinde** duygu ve düşüncelerin paylaşılması için üretilen sözel, görsel ve görsel-ışitsel somut üretilere **ileti** denir.
- **İleti** aynı zamanda üretilen ya da inşa edilen anlamlara verilen isimlerdir. Her ileti alıcıya bir çeşit anlam nakleder.
- Bir baş sallama, bir el hareketi, yakaya takılan bir rozet, seçilen bir parfüm, kullanılan bir sembol, bir şiirin dizeleri, bir şarkı sözü, takılan bir takı veya giysi türü, yüzlerce sayfalık bir roman, beyazperdeden akan görüntülerin **hepsi birer iletidir.**
- **İleti, içerik ve yapı** olmak üzere iki boyutludur.
 - **İçerik**, doğrudan kurulan anlamı veya iletilmek istenen iletiyi ifade ederken, **Yapı da** anlamın kurulumunu sağlayan simge, gösterge ve koddan oluşan anlatım şeklidir.

- **Ne söylediğimiz** iletinin içeriğini oluştururken **nasıl söylediğimiz veya nasıl bir üslup kullandığımız da** yapı boyutudur.
- **"Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır."** Atasözü içerikten ziyade yapının veya üslubun önemine dikkat çeker.
- **Sadece** Fransızca konuşan bir kadın ile sadece Türkçe konuşan başka bir kadının aynı kod sistemini paylaşmadıkları için birbirlerini anlamaları ve iletişim kurmaları mümkün değildir.

Alıcı/Hedef

- **Alıcı**, iletişim sürecinde kaynağın karşısına yer alan ve iletilen iletilerin ulaşması amaçlanan kişi veya öbektir.
- **Alıcı veya hedef**, kaynaktan aldığı iletileri alıp yorumlar ve yine kaynağı sözlü veya sözsüz geri bildirim de bulunur.
- **Kodlama Alıcı**, kaynağa geribildirimde bulunduğu iletişim süreci olma özelliği tamamlanmış olur.
- **Kitle iletişiminde** her zaman geri bildirim yapılmayabilir.
- **Kodlama:** Bir iletinin, iletişim kanalının özelliklerine uygun olacak şekilde, bir simgeleştirme sistemi aracılığıyla fiziksel olarak iletilebilecek duruma çevirme.
- **Kod Açılımı:** İletilerin doğasını yorumlama, çözümlenme ve anlama süreci.

Kanal

- **Bir sinyal** taşıyan herhangi bir fiziksel araç veya iletiyi aktaran fiziksel ortamdır.
- **Kanal** iletişim olaylarında daha çok *teknik boyutu* ilgilendiren bir öğedir. ÖRNEĞİN radyo dalgaları, ses telleri, sinir sistemi, ses dalgaları vb. Birer kanal işlevi görmektedir.

Araç

- **İletişim araçları**, iletileri kanal boyunca aktarılabilir işaretlere dönüştüren fizik veya teknik araçlardır. Örneğin **cep telefonları, kitap, televizyon, bir fotoğraf, radyo** vb.

İletişimi Anlam Üretimi Olarak Tanımlamak

- **İletişimi** bir anlam üretimi ve paylaşımı olarak tanımlamak, anlamın nasıl kurulduğu ve okunduğu/yorumlandığı toplumsal ve kültürel bağlamı içerisinde değerlendirmedir. Zihinsel emek sarf eder.
- **İkinci okul da** diyebileceğimiz bu yaklaşım, **iletişimi** anlamların üretimi ve değişimi olarak görür.
- **Anlamların üretilmesinde** iletilerin ya da metinlerin insanlarla nasıl etkileşime geçtiğiyle ilgilendirir.
- **Gerçekte metinlerin** kültürün içindeki rolüne bakar.
- **Anlam üretme uygulamasıyla** daha çok ilgilendirir; iletişim ediminde veya anlamların paylaşım sürecinde ortaya çıkan yanlış anlama ve çatışmaları iletişim başarısızlığının mutlak kanıtı olarak görmez.
- **Gönderici ile alıcı** arasındaki kültürel farklılıklara daha fazla önem verir; anlaşamama durumunu da farklılıkla açıklar.
- **Bu okul içerisinde**, iletişim araştırması metin ve kültür eksenli olarak irdelenir.
- **Bu okulun kavrayışından hareketle yapılmış birkaç İLETİŞİM TANIMI:**
 - **İletişim** anlam arama çabasıdır; insanın başlattığı kendisini çevresinde yönlendirecek ve değişen gereksinimlerini karşılayacak şekilde uyarıları ayırt etme ve örgütlemeye çalıştığı yaratıcı bir edimdir.
 - **İletişim** insanların kolektif olarak toplumsal gerçekliği yaratıp düzenledikleri bir süreçtir.

- **Kainattaki canlılar** arasında iletişim kurma yetisine sahip yegane varlık insan değildir. **Örneğin** arılar, karıncalar ve yunuslar arasında bir iletişim dizgesi olduğu, yiyecek deposu yapmada kolektif bir çalışma gerçekleştirdikleri bilinmektedir.
 - **Bununla birlikte sadece** insan varlığı, simge yaratma yetisine sahiptir ve insanın geliştirmiş olduğu en gelişkin simge sistemi de dildir.
- **İletişim** her iki paradigmadan da daha geniş bir kavrayışla ve felsefi bakışla "*bir yönelme hareketidir.*"
- **İnsanları birbirine ve maddi dünyaya bağlayan bir yönelme hareketidir.**
- **Kısacası, iletişim** insanın varlığını sürdürme biçiminin bizatihi kendisidir.

İletişim: Simgeler Evreni

- **1960'lı yıllarda** dilbilim alanındaki çalışmalar özellikle yapısalcılık kuramının etkisiyle iletişim olgusu iletilerin yalın şekilde aktarımı olarak değil; bir anlam üretim uygulaması şeklinde bir bakış açısıyla ele alınmaya başladı.
- **Yapısalcılık ve göstergebilimin** öncü isimleri ve görüşleriyle iletişim çalışmalarını etkileyen düşünürlerin başında **C.S. PIERCE, F.SAUSSURE** ve **R. BARTHES** gelir.
- **Sözcuk konusu düşünürlerin** takipçisi ve anlamın nasıl kurulduğu sorusuyla daha çok ilgilenen modeller şu üç öğeyle ilgilenir: gösterge, göstergenin gönderme yaptığı nesne ve göstergenin kullanıcıları veya yorumlayanlardır.
- **Gösterge** kendinden başka şeyi temsil eden kavram, simge, nesne vb. Her şeydir.
- **Gösterge** duyu organlarıyla kavranabilen fiziksel bir şeydir ve varlığı kullanıcılarının onu bir gösterge olarak kabul etmesine bağlıdır.
- **Sausser'in kuramında** gösterge önemli bir yere sahiptir. Gösterge kendinden başka bir şeyi imleyen, onun yerini alabilen veya onu düşündüren şeydir.
- **Göstergelerin**, gösteren ve gösterilen olmak üzere iki ögesi vardır.
- **Gösteren**, göstergenin algılanan kısmıdır, örneğin sözcüklerin sesle işitilen kısmı.
- **Gösterilen ise** gösterenden hareketle zihinde kurulan imge veya anlamdır.
- **PIERCE** göstergeleri üçe(3) ayırmaktadır: *Görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simge.*
- **Görüntüsel gösterge**, temsil ettiği nesnesine doğrudan benzerlik taşır ve onu canlandırır. **Örneğin** haritalar, heykeller, fotoğraflar, maketler, geometrik çizimler.
- **Belirtisel gösterge ise** nesnesiyle doğrudan ve varoluşsal bağı olan göstergelerdir.
 - **Nesnesiyle** bir ilişkisi olmadığında göstergede ortada kalker. **Örneğin** duman olduğu bir yerde ateş olduğunun rahatlıkla bilinmesi; yağmur bulutlarının olası yağışı işaret etmesi.
- **Simge**, bir şeyi temsil ama onunla doğal bir ilişkisi olmayan bir simgedir.
 - **Dolayısıyla** onun nesnesiyle bağlantısı yalnızca toplumsal uzlaşma sonucu kurulan bir göstergedir. **Örneğin** "terazi" figürünün "*adaleti'n*" simgesi olması gibi.
 - **Simge**, bir şeyi temsil eden ama onunla doğal bir ilişkisi olmayan bir simgedir.
 - **Eğer yorumlayan olmasa** kendisini gösterge yapan özelliği yitirecek olan bir göstergedir.
- **Sözcükler de** simgeleştirdikleri anlamla doğrudan ve nedensellik ilişkisi içinde olmayan simgelerdir.
- **Bir insanın** kurduğu anlamın başkaları tarafından anlaşılır olması ancak ortak simge sistemine sahip olunması, onların da dağarcığında aynı anlamların bulunmasıyla mümkündür.
- **Gösterge ve simgeler aracılığıyla** ortak anlam üretimi ve paylaşımı için bir toplumsal uzlaşmaya ihtiyaç vardır.
- **Kod** bir göstergenin/simgenin toplumsal yaşam içinde uygun kullanımını gösterir.
- **Kod:** Uzlaşımşal şekilde göstergelerin nasıl kullanılması gerektiğini anlatan kurallar bütünüdür ve yazılı değildir.
- **Tüm gösterge ve kodlar** gelenekler adı verilen kurallar aracılığıyla bir arada tutulur.

- **Bu kurallar** toplumsallaşma sürecinde öğrenilir ve insan varlığı için dili öğrenmeye başlamak toplumun kurallarını da öğrenmeye başlamaktadır.
- **Saussure** göstergelerin kodlar içinde iki(2) şekilde düzenlendiğini belirtir. Bunlar **paradigmalar** ve **dizimlerdir**.
- **Paradigmanın iki temel özelliği vardır:**
 - 1-** Bir paradigmanın tüm özelliklerine sahip olmaları gerekir, yani o paradigma aidiyeti belirleyen nitelikleri paylaşmak durumundadır.
 - Türkçe'nin 29 harften oluşan bir alfabesi vardır; bu bir paradigmadır.
 - 2-** Paradigmadaki her birimin, diğer birimlerden **kolaylıkla ayırt edici** özelliği denir.
 - Bir göstereni diğerinden ayırt etmeye yarayan özelliklere o **göstergenin ayırt edici** özelliği denir.
- **Paradigmadan** seçim yapılarak dizim oluşturulur. Türkçe'de 29 harf vardır ve bir sözcük yapmak için tek tek harfler seçilir ve bir sözcük yani bir dizim oluşturulur. Cümle ise sözcüklerin seçiminden oluşan bir dizimdir.
- **Saussure'ün anlamın** kurulabilmesi için bir göstergenin bir başka gösterge ile ilişkisine işaret edişini anımsayarak ilerlersek insanlar arasındaki giyim-kuşam farklılıkları onların tarzlarının farklılığını da ifade etmektedir.
- **R.Barthes ise** göstergenin nasıl işlediğiyle değil anlamın toplumsal olarak nasıl üretildiğiyle ilgilenmektedir.
- **Anlam okur/izleyici/dinleyici** ile metin arasındaki etkileşimle kurulmaktadır; okur ile metin arasında dinamik bir süreç yaşanmaktadır.
- **Okur aynı** eserden farklı anlamlar/yorumlar üretebilir.
- **Barthes** anlam üretiminin iki düzeyde gerçekleştiğini belirtir ve bunları da **düz-anlam** ve **yan-anlam** olarak adlandırılır.
- **Düz-anlam**, anlamlandırmanın birinci düzeyini oluşturur.
 - **Bu düzey**, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki **ilişkiyi** ve göstergenin de gerçek yaşamdaki/dışsal dünyadaki göndergesiyle ya da nesnesiyle ilişkisini açıklar.
 - **Bu düzey**, toplumsal uzlaşmayı ifade eder.
 - **Kavramlar** boşlukta bir anlama sahip olamazlar, kültürel olarak uzlaşılan anlamlara sahiptirler.
- **Yan-anlam ise** Barthes tarafından anlamlandırmanın ikinci düzeyi için kullanılır.
 - **Yan-anlam** göstergenin, dış dünyada temsil ettiği nesnesi ve onu kullanan insanlarla ilişkisini tanımlar.

Mit

- **Barthes**, göstergelerin ikinci düzeyde işleyişine ilişkin olarak üç(3) yoldan ikincisinin *mit* olduğunu belirtir.
- **Barthes, mit kavramını**, "*bir kültürün, gerçekliğin ya da doğanın bazı görünüşleri açıklaması veya anlamasını sağlayan bir öykü*" olarak tanımlar.
- **İlker mitler** yaşam ve ölüm, insan ve tanrılar, iyi ve kötü hakkındadır.
- **Modern dönemlerin mitleri ise** erillik ve dişilik yani kadın ve erkek kimliği, aile, başarı, kariyer, statü vb. Üzerindedir.
- **Barthes'e göre**, bir mitler herhangi bir şey üzerine düşünme, onu kavramsallaştırma veya anlamının kültürel yoludur.
- **Sözlü kültür döneminde** öykülerinin işlevini modern çağlarda mitler almıştır.
- **Öyküler**, sözlü kültürlerin can damarı, masalci ise kabile veya topluluğun kalbidir.
- **Masalci**, öykülerin bütün sistem boyunca dolaşmasını sağlar.
- **Barthes**, mitlerin ana işlevlerinin tarihi doğallaştırmak olduğunu öne sürer.
- **Bu işlev** mitlerin aslında belirli tarihsel dönemlerde egemen olmayı başarmış toplumsal sınıfın ürünü oldukları ve onların çıkarlarına hizmet ettiklerini işaret eder.

TOPLUMSAL YAŞAMIN KURUCUSU OLARAK İLETİŞİM

- **İletişim**, insanın varlık sürdürme biçiminin bir ürünü ve insanın varlık sürdürme biçimindeki gelişmelere ve dönüşmelere bağlı olarak bizatihi kendi yapısı da değişime/dönüşme uğrayan, insana özgü bir olgu ve insan hareketleri/eylemleridir.
- **Aristoteles** insan için "**zoon politikon**" nitelmesini yapmaktadır.
 - **Çünkü ona göre** siyasal sistemler, ortak yapılar ve öbekler halinde yaşayan sosyal hayvanlardır.
- **Aristoteles'e göre insan**, dil kullanımıyla hayvanlardan ayrılmıştır ve dil yetisi de öbek oluşturmada en asil araçtır.

Önce Söz Vardı...

- **Doğa insana** gövdesine oranla oldukça büyük bir beyins ağlamıştır; insan da bu beyinle kendi kültürünü yaratır/inşa eder.
- **Gramere(dil kurallarına)** uygun bir dilin ortaya çıkışı *2 milyon yıl* geriye uzansa da muhtemelen ilk önceleri anlaşma/iletişim jestlere ve işaretlere dayanıyordu.
- **İnsanlar dili** birbirlerinin düşüncelerini biçimlendirmek için de kullanır.
- **Dil mekanları**, insanları, diğer nesnelere, olayları hatta düşüncelerle duyguları betimlemek için özel olarak kurgulanmış bir araçtır.
- **Saussure dil ile söz arasında** ayrımı yapan ilk düşünürdür.
 - **Ona göre** dil toplumun tüm bireylerini kuşatan soyut bir sistemdir; toplumsal ve kültürel olarak yapılandırılan bir sistemdir; söz ise konuşma ile ilişkilendirilebilir ve dilin bireysel kullanımınıdır.
- **Toplum içinde** bireysel değerler, normlar ve gelenekler dil aracılığı ile toplumsallaşır ve yeni kuşaklara aktarılır.

Dilin Gelişimi

- **Bu görüşe göre** sözcükler ile dile getirdiği nesnesi arasında bir özdeşlik olabileceği varsayımı kabul edilmiştir.
 - **Bu nedenle de** sözcüğün anlamının toplumsal bir uzlaşıya bağlı olarak değil, doğal bir ilişkiselliğe sahip olduğunu öne sürerler.
 - **Bu nedenle de** dilin doğadaki seslere öykülenme ve onların taklidinden doğduğu ancak süreç içerisinde gerçek söylenişinin değiştiği ve unutulduğu kabul edilmektedir.
- **Sofistler de** dili bir sistem olarak ele almışlar; dilbilimsel ve dilbilgisel konularla ilgilenmişlerdir.
 - **Dilin** gündelik toplumsal yaşamda ve siyasal hayatta nasıl kullanılması gerektiği konusunda kafa yormuşlardır.
 - **Onlara göre**, dil kuramının asıl işlevi konuşma/söylev sanatının geliştirilmesidir.
- **Demokritos ise** dilin insanın duygusal dünyasındaki belli seslerden kaynaklandığını öne süren ilk düşünürdür.
 - **Bu görüşe göre** dilin ortaya çıkıp gelişimi insan duygularının bilinçsiz anlatımları ve ünlemlerine dayanmaktadır.
 - **19. Y.y'da Darwin'in** geliştirdiği Evrim Kuramı bu düşünceyi savunanlara bilimsel zemin oluşturmuştur.
 - **Darwin**, canlı varlıklar tarafından dile getirilen seslerin biyolojik gereksinimlerin dışı vurumu olduğunu ve belli biyolojik kurallara bağlı olduğunu göstermiştir.
- **Dil en** temel konuşma ve düşünme aracıdır.
 - **Dışsal dünyayı** algılamayı, yorumlamayı, bilgiye erişimi ve paylaşımı sağlayan temel etkidir.

- **Gerçeğin örgütlenmesi;** görme ve temas alanının dışında olmasına rağmen hayal kurma tümüyle dilin olanaklarıyla mümkündür.
- **Dil** bir soyultmadır, bir modeldir.
- **İnsan** böylesi bir sisteme sahip olduğu için toplu bir yaşam düzeni inşa edebilmektedir.
- **Yazının buluşundan önce,** bilginin aktarabileceği tek kanal vardır: İnsan hafızasından destek alan söz.
 - **Bu dönemi iyi simgeleyen** olay maraton koşucusunun öyküsüdür.

Toplum Örgütlenmesi ve İletişimin Gerekliliği

- **Toplum** yaşam veya toplumsal örgütlenme biçimi, önündeki sorunları aşabilmek için insanın sonradan geliştirdiği bir çözüm biçimidir.
- **Parsons'ın** toplum tanımı, insanlar "*uzun vadeli varolmanın temel fonksiyonel gereklerini kendi kaynaklarından alan bir toplumsal sistem*" geliştirerek doğada kendi varoluşlarını gerçekleştirir.
- **İnsan tarihi insanın kendi** türünü güçlendiren ve çoğaltan ve böylece iklim/doğa şartlarına uyumunu ve gücünü sağlamlaştıran yeni endüstrileri ve ekonomik düzenleri yaratılışının öyküsüdür.
- **Kongar, Childe'dan hareketle** şu tespiti yapmaktadır: *Tarihçilerin ilerleme kavramından anladıklarıyla zoologların evrim tanımlayışı benzer bir anlama sahiptir.*
- **Organik evrim ile kültürel evrim** arasında önemli benzerlikler vardır.
 - **Kültürel ilerleme,** hücrelerle ve kalıtım yoluyla geçmediği için organik(doğal) evrimden ayrılır.
 - **Kültürel ve geleneklerdeki** değişimler, bilinçli kişiler tarafından hızlandırılabilir veya yavaşlatılabilir.
- **İnsan** evrim çizgisinde ilerledikçe hayatta kalma şansı artar.
- **İnsan varlığının** iletişime en çok ihtiyaç duyduğu aşama bireysellikten çıkıp, toplumsal yaşama entegre(uyum) olması ile başlar.
- **Toplumdaki beraberlik** iş bölümünü zorunlu kılar ve iş bölümündeki düzen iletişim yoluyla sağlanır.
- **Önce söz ve sözlü anlatımla** başlayan insanın iletişim serüveni, artı ürünü hesaplama ve ticari ilişkiler kurma ihtiyacından yazılı belgelere; hızlı ve güvenilir haberleşme talebinden küresel bir ağ ortamında birleşme ve ekonomik, politik, sosyal ve kültürel etkileşimi tüm dünya çapında deneyimlemeye evrilir.

Teknolojik Determinizm

- **Toplumsal örgütlenme** ve kültürel yapının doğrudan iletişim teknolojilerinde değişime bağlı olduğunu öne süren yaklaşımlar vardır. Bu yaklaşım "**teknolojik determinizm**" olarak adlandırılır.
- **Harold Innis** ve **Marshall McLuhan** bu yaklaşımın öncü isimleridir.
- **Her iki düşünüründe** yapmaya çalıştığı uygarlık tarihindeki gelişmeleri ekonomi merkezli değil iletişim teknolojileri eksenli çözümleme yapmaktır.
 - **Onlara göre,** tarihin değişim dinamiğini iletişim teknolojilerdeki yeni icatlar sağlamıştır.
- **Innis'a göre,** insan kendi teknolojisi ile varolmaktadır ve toplumsal örgütlenme tarzı ve kültürel değişimler, iletişim araçlarının birer fonksiyonu olarak görülmektedir.
 - **İletişim araçlarının** maddi biçiminin mevcut toplum veya devletin kendilerini coğrafi alanda yönetme ve ideolojik olarak da yönetilenleri ikna etme kabiliyetiyle doğrudan ilgili olduğunu öne sürer.
 - **İmparatorlukların** tarihsel dönüşümü ve yıkılışını iletişim araçlarının maddi boyutuyla açıklar.

- **M. McLuhan** iletişim teknolojilerini insanların duyguları üzerindeki etkileri ekseninde ele alır.
 - **Ona göre** her yeni iletişim teknolojisi farklı bir duyunun gelişimine etki eder ve bireylerin duyularındaki farklı gelişmeler onların zihinsel algılama ve yaratma edimini de değiştirir.
 - **Bireylerin** algı yapısındaki dönüşümlerde kaçınılmaz olarak kültürel üretimi etkilemekte ve toplumsal yapının değişimini sağlar.
 - **McLuhan'a göre** her yeni buluş insanın bir uzantısıdır; sözlü kültürün egemen olduğu dönemlerde duyuşal duyuya bağlı olarak yaşayan insan matbaanın bulunuşuyla da görsel alana kaymıştır.
- **McLuhan insanlık tarihini dört(4) döneme ayırır.**
 - 1- Kabile çağı
 - 2- Edebiyat çağı
 - 3- Basım çağı
 - 4- Elektronik çağ
- **Kabile çağını** değiştiren buluş fonetik alfabenin bulunuşudur.
- **Alfabenin** bulunuşuyla da **Edebiyat çağı** yani sözlü kültürün egemen olduğu bir toplumsal örgütlenmeye geçilir.
- **Gutunberg'in** matbaayı keşfi ile de batılı toplumlarda **Basım çağı** başlamış, kültürel yapı ise sözlü kültürden önemli bir kopuşla yazılı kültüre evrilmiştir.
- **Toplum**, önüne çıkan yeni sorunları kendi bünyesinde yeni düzenlemeler yaparak, örgütlenme biçimini bu koşullara uydurarak aşmaya çalışır ve bu süreçte de kendisi de diyalektik bir süreç yaşar, değişir ve dönüşür.
- **Bu da toplumların** ilerlemesini sağlayan en temel dinamik olarak karşımıza çıkar.
- **Kuşaklararası iletişimde** en önemli kurumlardan biri de eğitimidir.

TOPLUMSAL ÖRGÜTLENME VE İLETİŞİM SİSTEMLERİ

- **Geliştirilen çözüme** ve bu çözüme bağlı olarak toplumun örgütlenme biçimine göre iletişim, özelliklerini ve niteliklerini kazanacaktır.
- **Bu yüzden tarihte** en azından belli bir döneme kadar tek tip, ya da günümüz anlayışına uygun tek tip iletişim araçlarından ve haberleşme sisteminden söz etmek mümkün değildir.

Yazı ve Toplumsal Örgütlenme

- **Child'a göre**, bir yazı sisteminin icadı, onları ortak amaçlar için kullanırken simgelere verilecek anlamların ne olacağı hakkında toplumun bir uzlaşmaya varmasından başka birşey değildir.
- **Göstergeler** konuşulan dilin sözcüklerine gönderme yapmaya başladıklarında kesin bir ilerleme kaydedilmiştir.
- **Çivi yazısının** gerçek bir yazıya dönüşmesiyle, basit bir muhasebe işlemleri için mütevazı amaçlarla ortaya çıkan yazı, Mezopotamyalılar için önce bir bellek yardımcısı, sonra da konuşma dilinin izlerini koruma yöntemi hatta iletişim kurmanın düşünmenin ve bunu ifade etmenin aracı olmuştur.
- **Yazı** yerleşik düzene geçmenin, kent hayatını kurmanın ve tapınakların muhasebe işlemleri ve diğer topluluklarla ticari ilişkileri düzenleme ihtiyacı nedeniyle geliştirilmesine karşın uygarlık tarihi açısından önemi büyüktür.
- **Yazı sayesinde** insan düşüncesini somutlaştırmış zihninden çıkarıp içinde yaşadığı fiziksel dünyaya uyarlamıştır.
- **Düşünce**, yazıyla birlikte unutulmaktan ve belleklerden silinmekten kurtularak kalıcı izlere dönüşmüştür.
- **Yazıyla**, bilgi birikimi hem nicel hem de nitel olarak daha da büyümüş; insan, uygarlık ve kültürün taşınmasında çok güçlü bir araca kavuşmuştur.

Matbaa ve Kültürel Değişim

- **Matbaa** yazı aracılığıyla fiziksel varlık kazanan insan düşüncesinin hızlı ve daha kolay şekilde çoğaltılmasına yol açar.
- **Bilginin** çok daha geniş insan topluluklarına yayılmasını ve düşüncenin özgürleşmesini sağlar.
- **Modern çağların** başlatıcısı olarak kabul edilen matbaanın, Avrupa'da kullanımından çok önce Çin, Kore, Uygur ve Japonya'da kullanıldığı bilinmektedir.
- **Kitle iletişiminin** gelişebilmesi için yazı, iyi-kötü belirlenmiş bir yol ağı ve onun da güvenliğinin sağlanması gereklidir.
- **Tarih öncesi** uygarlıklarda da düzenli iletişime ihtiyaç duyuldu ve bu gereksinimi gidermek için çeşitli yöntemler geliştirildi:
 - **İlk düzenli** iletişim sistemi gelişkin bir yol ağına sahip olan Ahamenidler tarafından M.Ö. 490-425 yılları arasında kullanılmıştır. **Posta sistemi için** yol, atla bir günde geçilebilecek bölümlere ayrılmıştır.
 - **Roma İmparatorluğu da *Curcus Publicus*** adı verilen geniş bir iletişim sisteminde, askeri yollarda ve atlı kişilerle haberleşme ihtiyacını karşılamıştır.
 - **Suriye'yi ele geçiren Emeviler** ise Bizans'ın benzeri sistemini kullanmıştır. Bu dönemden itibaren müslüman ülkelerde posta örgütüne **Berid** adı verilmiştir.
 - **Osmanlı devleti de** gelişkin bir sisteme sahipti. Sarayın resmi yazışmalarını *Mektupçu Kaleminde*, sarayla eyaletler arasında bilgi alışverişi de atlı ulaşımın gerçekleştirildiği *Çavuş* örgütü ile sağlanmıştır.
- **Avrupa'da** modern çağlara geçişi de temsil eden XV. Y.y daartık simgesel içerik ve enformasyon üretimi yüz yüze iletişim bağlamından çıkarak, teknolojinin yer aldığı dolayimli bir hale geçmiştir.
 - **Dolayimli** etkileşimde ilk basamağı kuran ise **matbaadır**.
- **Avrupa'da** modern gazetenin yayımı başladığında, kurumsallaşan bir matbaa ve ihtiyacı karşılayabilecek düzeye gelmiş bir kağıt üretimi de vardı.
- **Dinde**, reform hareketleri hız kazanmıştır. **İnsan aklına** olan güven artmış, toplumların dini öğretilerle değil, akıl ve sağduyu ile yönetilmesi gerektiği görüşü geniş bir topluluk tarafından savunulmuştur.

SON